

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Žalos atlyginimas>Reikalavimas, kad žala atlygintų nusikaltėlis Reikalavimas, kad žala atlygintų nusikaltėlis

Portugalija

Kaip galiu pareikalauti kompensacijos iš nusikaltėlio arba pasinaudoti kitomis teisių gynimo arba reikalavimų tenkinimo priemonėmis teisme (baudžiamojo proceso metu) ir kam turėčiau teikti šį reikalavimą?

Portugalijoje pateikti reikalavimą atlyginti žalą paprastai reikia baudžiamajame procese. Todėl nusikalstamos veikos, dėl kurių vyksta baudžiamasis procesas, taip pat gali būti civilinės atsakomybės pagrindas, jei jomis pažeisti interesai, dėl kurių pagal civilinę teisę gali būti reikalaujama atlyginti turtinę žalą. Baudžiamojo proceso kodekse (CPP) įtvirtintas civilinio ieškinio nagrinėjimo kartu su baudžiamąja byla principas, pagal kurį civilinis reikalavimas atlyginti žalą atsižvelgiant į įvykdytą nusikaltimą turi būti pareiškiamas atitinkamoje baudžiamojoje byloje, o atskirai nagrinėjamas civiliniame teisme gali būti tik įstatyme numatytais ir CPP nurodytais atvejais.

Tais atvejais, kai nukentėjusiojo gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, o nusikaltimas buvo įvykdytas ne toje valstybėje, jis reikalavimą atlyginti žalą gali pateikti savo gyvenamosios vietos valstybės institucijai, atsakingai už tokių reikalavimų nagrinėjimą ir sprendimo dėl jų priėmimą. Ši institucija reikalavimą turi persiųsti valstybės, kurioje įvykdytas nusikaltimas, kompetentingai institucijai.

Kuriame baudžiamojo proceso etape turiu pareikšti reikalavimą?

Nukentėjusysis apie savo ketinimą pareikšti reikalavimą atlyginti žalą turi pranešti pateikdamas skundą arba iki tyrimo pabaigos. Tada nukentėjusiajam bus pranešta apie kaltinamąjį aktą ir jis galės per 20 dienų pateikti reikalavimą atlyginti žalą.

Net ir nepareiškus reikalavimo atlyginti žalą teisėjas gali savo iniciatyva ir atsižvelgdamas į nukentėjusiojo situaciją nurodyti kaltinamajam sumokėti nukentėjusiajam tam tikrą kompensaciją už patirtą žalą, išskyrus atvejus, kai pats nukentėjusysis tam prieštarauja.

Asmenys, nukentėję nuo smurtinių nusikaltimų, reikalavimą atlyginti žalą gali pateikti per vienus metus nuo galutinio sprendimo.

Jei nusikaltimo padarymo metu nukentėjusysis buvo nepilnametis, reikalavimą jis gali pareikšti per vienus metus nuo tada, kai sulaukė pilnametystės arba tapo emancipuotas.

Ko galiu reikalauti ir kaip turėčiau reikalavimą suformuluoti (nurodyti visą sumą ir (arba) atskirai nurodyti nuostolius, prarastas pajamas ir palūkanas)?

Reikalavimą atlyginti žalą galima pareikšti remiantis:

turtine žala, įskaitant dėl nusikaltimo patirtus nuostolius (pavyzdžiui, gydymo ligoninėje, konsultacijų, vaistų ir pan. išlaidas) ir išmokas, kurių nukentėjusysis nebegauna (pavyzdžiui, atlyginimą, kurį nukentėjusysis nustojo gauti tapęs nedarbingas);

psichologine žala – nors jos negalima įvertinti finansiškai, ji gali būti kompensuojama pinigais (pavyzdžiui, žala, kuria pakenkiama gerovei, orumui ar gerai reputacijai, susijusi su fiziniu skausmu, psichologiniais sutrikimais ar emociniais sunkumais).

Ar yra speciali forma, skirta tokiems reikalavimams?

Ne. Reikalavime tiesiog reikia trumpai aprašyti faktines aplinkybes, kuriomis grindžiamas reikalavimas, ir nurodyti patirtus nuostolius bei jų dydį.

Tačiau jei reikalavimas reiškiamas dėl sumos, kuri yra didesnė nei 5 000 EUR, reikia mokėti teismo mokesť, o reikalavimą turi pateikti advokatas.

Valstybės mokamas žalos atlyginimas

Smurtinių nusikaltimų atveju valstybė gali sumokėti avansą. Reikia užpildyti [specialią formą](#), nurodant reikalaujamą žalos atlyginimo sumą ir pridėti konkrečius dokumentus, pavyzdžiui, nukentėjusiojo ir pareiškėjo (jei jis nėra nukentėjusysis) pajamų mokesčio deklaraciją už metus, einančius prieš nusikaltimo įvykdyto metus, taip pat dokumentus, pagrindžiančius formoje nurodytas išlaidas.

Smurto šeimoje atvejais gali būti mokamas valstybės avansas; tam reikia užpildyti [specialią formą](#). Reikia pridėti a punkte nurodytus dokumentus.

Kokius savo reikalavimą pagrindžiančius įrodymus turiu pateikti?

Nukentėjusysis turi pateikti visus dokumentus, kuriuose yra patirtų nuostolių įrodymų (žr. 1.1 punktą). Jis taip pat turi nurodyti liudytojus, kurie gali pagrįsti ir patvirtinti, kad nukentėjusysis patyrė nuostolius, kuriuos prašo kompensuoti.

Ar teikdamas reikalavimą turiu mokėti teismo ar kitus susijusius mokesčius?

Jei reikalavimo suma yra mažesnė nei 5 000 EUR, mokesčio mokėti nereikia, o reikalavimą gali pateikti pats nukentėjusysis.

Jei reikalavimo suma didesnė nei 5 000 EUR, reikalavimą turi pateikti nukentėjusiajam atstovaujantis advokatas, o už reikalavimą reikia sumokėti teismo mokesť, išskyrus tuos atvejus, kai nukentėjusysis gauna teisinę pagalbą.

Nukentėjusių nuo smurtinių nusikaltimų ar smurto šeimoje asmenų ar jiems atstovaujančių advokatų pateiktas reikalavimas sumokėti avansą siunčiamas Nusikaltimų aukų apsaugos komisijai (CPCV), o už šį reikalavimą nukentėjusysis neturi mokėti jokių mokesčių ar rinkliavų.

Jei nusikaltimas buvo padarytas kitos ES valstybės narės teritorijoje, reikalavimą galima pateikti CPVC, jei ieškovo įprastinė gyvenamoji vieta yra Portugalijoje.

Ar galiu gauti teisinę pagalbą prieš procesą ir (arba) proceso metu? Ar galiu ją gauti, jei gyvenu ne toje šalyje, kurioje vyksta procesas?

Taip, tam tikrais atvejais galite prašyti suteikti teisinę pagalbą.

Nukentėjusysis turi teisę gauti teisinę konsultaciją ir rekomendaciją dėl jo vaidmens proceso metu.

Jei norite įstoti į bylą kaip civilinis ieškovas, turite prašyti suteikti teisinę pagalbą vos tik prasidėjus procesui; tą patį reikia daryti, jei, kaip liudytojas, norite, kad jus lydėtų advokatas, ir neturite finansinių galimybių padengti atitinkamas išlaidas.

Taip pat galite prašyti suteikti teisinę pagalbą dėl:

atleidimo nuo viso teismo mokesčio ar jo dalies mokėjimo;

advokato paskyrimo ir jo užmokesčio sumokėjimo;

teismo mokesčio arba advokato užmokesčio mokėjimo dalimis.

Pastaba. Sprendimus dėl teisinės pagalbos prašymo priima socialinės apsaugos institucijos, remdamosi skaičiavimo formule, kurioje atsižvelgiama į prašymą pateikuso asmens turtą, pajamas ir išlaidas. Teisinės pagalbos prašymą reikia pateikti naudojantis formomis, kurios nemokamai pateikiamos socialinės apsaugos tarnybose. Formą galima pateikti asmeniškai, faksu, paštu arba internetu (pastaroju atveju reikia užpildyti atitinkamą [skaitmeninę formą](#)). Kartu su prašymu reikia pateikti dokumentus, patvirtinančius prašymą pateikuso asmens finansinius sunkumus. Sprendimas bus priimtas per 30 dienų. Pateikdamas šį prašymą nukentėjusysis neturi mokėti jokių mokesčių.

Kokiu atveju teismas atmeta reikalavimą nusikaltėlio atžvilgiu arba atsisako jį nagrinėti?

Jei dėl nusikaltimo nebuvo priimtas joks apkaltinamasis nuosprendis.

Jei nukentėjusysis negali įrodyti patirtų nuostolių.

Ar galiu apskųsti tokį sprendimą arba pasinaudoti kitomis teisių gynimo arba reikalavimų tenkinimo priemonėmis teisme?

Taip. Sprendimą galite apskųsti, jei įstojote į bylą kaip civilinis ieškovas.

Taip pat galite imtis įprastų priemonių (kreiptis į civilinius teismus), jei dėl kokios nors priežasties reikalavimas nebuvo nagrinėtas.

Jeigu teismas man priteisė žalos atlyginimą, kaip užtikrinti teismo sprendimo vykdymą nusikaltėlio atžvilgiu ir kokią pagalbą galiu gauti, kad sprendimas būtų įvykdytas?

Taip. Jei kaltinamasis savanoriškai nesumoka žalos atlyginimo, nukentėjusysis gali kreiptis dėl vykdymo užtikrinimo veiksmų, t. y. prašyti teismo užtikrinti sprendimo priteisti žalos atlyginimą vykdymą, pavyzdžiui, areštuojant atlyginimą, banko sąskaitas, nekilnojamąjį ar kilnojamąjį turtą iki nukentėjusiajam priteisto žalos atlyginimo sumos.

Paskutinis naujinimas: 07/04/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.